

בלילה ההוא

- תשכ"ה -

Balaylah HaHu

5725

Simply

CHASSIDUS

---

www.simplychassidus.com

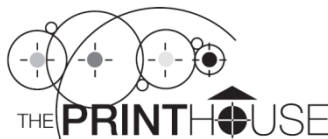
About Simply Chassidus

Simply Chassidus releases one *ma'amar* of the Rebbe each month with English translation and commentary. Each *ma'amar* is divided into three sections, each of which can be learned in approximately one hour. By learning one section per week, usually on Shabbos morning, participants can finish one *ma'amar* per month, with time to review the *ma'amar* on Shabbos Mevarchim.

Simply Chassidus is written by Simcha Kanter and is a project of Congregation Bnei Ruven in Chicago under the direction of Rabbi Boruch Hertz.

The translation of the *ma'amar* was reviewed with Rabbi Fishel Oster in the *zechus* of *refuah shleimah* for אר"י יהודה בן שרה רבקה.

Made possible by

538 Johnson Avenue | Brooklyn, NY 11237
 t 718.628.6700 f 718.628.6900 e jobs@tphny.com w tphny.com

The *ma'amar* "Balaylah HaHu 5725" from Sefer Hamaamarim vol. 3 is copyrighted by Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch, and is reprinted here with permission.

Section One

The Rebbe said this *ma'amar* on Purim 5725 (1965); it is based on the following *pasuk* (Esther 6:1):

On that night, the king's **בַּלַּיְלָהָ הָהוּא נִדְדָה שְׁנַת**
 [Achashveirosh's] sleep was disturbed, **הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהַבִּיא אֶת**
 and he ordered to bring the book of **סֵפֶר הַזְּכוֹרוֹת דְּבָרֵי**
 records, the chronicles, and they were **הַיָּמִים וַיְהִי נִקְרָאִים**
 read before the king. **לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ:**

The night mentioned in this *pasuk* takes place after the terrible decree had been issued to kill “every Jew—young and old, babies and women—on a single day” (G-d forbid), and immediately follows the first banquet that Esther made for the king and Haman. Her only request at this first banquet was to make another banquet the following day; this *pasuk* describes how Achashveirosh couldn't sleep during the night between those two banquets.

The Rebbe begins by asking a question on our *pasuk*:

בלילה ההוא נדדה שנת המלך, וצריך להבין, אומרו בלילה ההוא, דלכאורה, גם כשהי' אומר בלילה סתם היו יודעים שקאי על הלילה שבה היו המאורעות הכתובים בפסוקים שלפניו.

The *pasuk* says, “On **that** night (*balayla hahu*), the sleep of the king was disturbed.”

Question One:

Seemingly, even if the *pasuk* would have said “at night (*balayla*)” (without the word “that” (*hu*)) we would still have understood from context that it referred to the night that followed the events in the previous *pesukim*.

Why did the *pasuk* use the phrase “on **that** night” (*balayla hahu*)?

The Rebbe explains this based on a *ma'amar* of the Frierdiker Rebbe on this same *pasuk*:

ויש לבאר זה ע"פ מה שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה:^א
דאיתא במנהגי מהרי"ל^ב דמבלילה ההוא צריך להגבי' את קולו
בקריאתו לפי שזהו עיקר הנס.

The Frierdiker Rebbe quotes the custom recorded by the Maharil that "[from when the reader of the Megillah reaches the *pasuk* beginning with] *balayla hahu* ("on that night"), the reader must raise his voice because this *pasuk* relates the **main** miracle [of Purim]."

The Frierdiker Rebbe then explains why this *pasuk* relates the main miracle of Purim by quoting the *Yalkut Shimoni*:

ומבאר בהמאמר ע"פ מ"ש בילקוט^א דנדדה שנת המלך זה מלכו של
עולם. דכשישראל הם במצב של שינה, נעשה שינה כביכול במלכו של
עולם.

The *Yalkut Shimoni* explains the *pasuk* as follows:

"On that night, the sleep of the king was disturbed." Here, the "king" refers to [Hashem], the King of the world. One may ask, surely Hashem doesn't sleep! How can this refer to Hashem? The answer is as follows: when the Jewish people sin (which is a state of "sleeping"), Hashem conducts Himself **like** someone who is sleeping, and when they do His will, then "[the Guardian of Israel] neither slumbers nor sleeps."

This is also reflected in a statement of the *Zohar*:

וכמ"ש^א אני ישנה ואיתא בזהר^ב בגלותא, דע"י השינה דישראל בזמן
הגלות^ג, הם גורמים שינה כביכול למעלה^ד.

Commenting on the *pasuk*, "I am sleeping, but my heart is awake," the *Zohar* explains that "sleeping" refers to how Hashem is "sleeping" in

galus. The Jews' "sleep" from Torah and mitzvos **causes** Hashem to "sleep", which refers to the state of *galus*.

Based on this, the Frierdiker Rebbe explains why the main miracle of Purim was the fact that the "king's sleep was disturbed":

וזהו שבליילה ההוא נדדה שנת המלך הוא עיקרו של נס, לילה הוא זמן הגלות³, שהוא זמן של שינה (למעלה), וזה שבליילה ההוא (גלות) נדדה שנת המלך מלכו של עולם הוא עיקרו של נס.

The word "night" refers to *galus*, as the darkness of night represents the concealment of *galus*. Since the time of Purim was a time of *galus*, it should have been a time of "sleep" for Hashem.

The fact that Hashem's "sleep" was disturbed (and He **didn't** deal with the Jews as He would during a time of *galus*), went **against** this rule of creation, which is why it was the main miracle of Purim.

Based on this explanation of the Frierdiker Rebbe, the Rebbe explains the phrase "on **that** night" (*balayla hahu*):

ועפ"ז יש לבאר דיוק הכתוב בלילה ההוא, הוא לשון נסתר מורה על העלם (שני פעמים הסתר, לילה והוא), שנוסף על ההעלם וההסתר דגלות (לילה) בכלל, הנה אז, בימי אחשורוש, הי' ההעלם וההסתר עוד יותר, הסתר כפול.

The word "that" (*hu*) indicates concealment, as we use the term "this" (*zeh*) when referring to something that is present, but use the word "that" (*hu*) when something is concealed or distant.

Therefore, the *pasuk* used a **double** expression of concealment ("night" and "that") to indicate that the *galus* during the time of Achashverosh was an even greater *galus* (a "double *galus*") than *galus* in general.

This concept is also reflected in a statement of the Gemara:

וכדאיתא בגמרא⁹ אסתר מן התורה מנין ואנכי¹⁰ הסתר אסתיר.

The Gemara asks, "Where do we find [a hint to] Esther in the Torah?", and answers by quoting the *pasuk*, "I [Hashem] will surely conceal (*haster astir*) My face". On a simple level, the Gemara is referring to the similarity between the words *haster astir* and the name Esther (as well as the fact that Hashem "hid His face" when the Jews were in danger during the time when the Purim miracle occurred).

The Rebbe explains this **double** term of concealment (*haster astir*) on a deeper level based on a teaching of the Ba'al Shem Tov:

וע"פ תורת הבעש"ט¹¹ דפירוש הסתר אסתיר (שתי פעמים) שההסתר הוא מוסתר, יש לומר, שכן הוא גם הפירוש דבלילה ההוא, שהלילה דגלות הוא באופן דהוא הסתר, היינו שאין מרגישים שהגלות הוא לילה וחושך, שמים¹² חושך לאור.

Commenting on the double use of "*haster astir*", the Ba'al Shem Tov explains that, at the time of Purim, "even the concealment was concealed". This means the *galus* was so severe that the Jews didn't even **recognize** that they were in *galus* (the *galus* was "concealed" from them).

Based on this, we can apply a similar concept to our *pasuk*: The *pasuk* uses the double term "on that night" (*balayla hahu*) to indicate the fact that the Jews didn't even feel that they were in *galus*, reflecting the concept described by the *pasuk*, "They identify darkness as light."

We can now appreciate the Purim miracle to an even greater degree:

והכתוב מדייק בלילה **הוא** נדדה שנת המלך, להדגיש יותר גודל ותוקף¹³ הנס. דהגם שהשינה דישראל אז היתה שינה בתכלית [וע"ד המבואר במק"א¹⁴ החילוק בין שינה לתרדמה, שהישנים יודעים שהחלום אינו אלא חלום שהוא שקר משא"כ הנרדמים חושבים את השקר לאמת], שזה גורם שינה כזו כביכול גם למעלה, מ"מ, נדדה שנת המלך מלכו של עולם, אפילו שינה סתם, נדדה.

Answer to Question One:

The *pasuk* said that “on **that night** (*balayla hahu*) the King’s sleep was disturbed” to emphasize the greatness and power of the Purim miracle.

Even though the Jews were in the ultimate state of “sleep” at that time, which **should** have caused Hashem to also “sleep deeply”, nevertheless, the King of the world’s [Hashem’s] sleep was [completely] **disturbed** (meaning, not only did He not “sleep **deeply**”, but rather, He didn’t sleep at all).

[This “ultimate state of sleep” is similar to the concept explained in other places regarding the difference between “sleeping” (*sheina*, representing ordinary *galus*) and “sleeping deeply” (*tardeymah*, representing a “double *galus*”). Someone who is merely “sleeping” realizes that his dream is only a false dream, while someone who is “sleeping deeply” thinks that the false dream is real.]

The Rebbe continues to explain the Frierdiker Rebbe’s *ma’amar*:

ב) וממשיך בהמאמר¹⁵, דזה שבליילה ההוא נדדה שנת המלך מלכו של עולם (עיקר הנס דפורים) נעשה ע"י המס"נ דישראל במשך כל השנה¹⁶.

The Frierdiker Rebbe then goes on to explain that the “King’s [Hashem’s] sleep was disturbed” (the main miracle of Purim) due to the *mesiras nefesh* (self-sacrifice) of the Jews throughout the entire year.

Based on this, the Rebbe asks two additional questions:

וצריך להבין, הרי בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, אזי (מצד סדר ההשתלשלות) לא¹⁷ ינום ולא יישן¹⁸, וכיון שישראל עמדו אז במס"נ במשך כל השנה, מהו הנס ויתירה מזה תוקף¹⁹ הנס בזה שנדדה שנת המלך.

Question Two:

When the Jews “do the will of Hashem”, then (based on Hashem’s “rules”) Hashem should “neither slumber nor sleep”. If the Jews maintained a state of *mesiras nefesh* throughout the entire year, what is the **greatness** of the miracle that the “King’s sleep was disturbed”?

[If the Jews were in a state of *mesiras nefesh*, at a minimum this must mean that they **recognized** that they were in a state of *galus*, which means they couldn’t have been in the state of “double *galus*” described above. Therefore, at most, the “King” only “woke up” from an **ordinary** sleep, which isn’t as **great** of a miracle as “waking up” from a “**deep** sleep”.]

The Rebbe begins to introduce the third question:

גם צריך להבין, דפירוש בלילה ההוא נדדה שנת המלך לפי פשוטו שקאי על המלך אחשוורוש, הוא, שהדברים שאירעו בלילה ההוא הם גרמו שנדדה שנת המלך.²⁰

On a simple level, the words “on that night the king’s [Achashverosh’s] sleep was disturbed” mean that the events that happened (during the first banquet that Esther made for the King and Haman earlier) “on that night” caused the king’s sleep to be disturbed.

וע"פ הידוע שהענינים דלמטה משתלשלים מענינם למעלה,²¹ מובן, דכמו"כ הוא בנוגע לזה שנדדה שנת המלך מלכו של עולם, שהענין דבלילה ההוא הוא שגרם להיות נדדה שנת המלך.

Based on the known concept that things in the physical world are a reflection and direct result of what takes place in the spiritual worlds, this would imply that the spiritual concept referred to by the words “on that night” is what **caused** the King’s [Hashem’s] “sleep to be disturbed”.

וצריך להבין, הרי לילה ההוא מורה (כנ"ל סעיף א) על ההעלם וההסתר וגודלו, היפך הענין שלילה ההוא מביא שיהי' נדדה שנת המלך מלכו של עולם.²²

Question Three:

How can the concept of "on that night", which refers to the intense **concealment** of G-dliness (in *galus*), cause the exact **opposite** effect of Hashem's "sleep to be disturbed" (indicating a **removal** of the concealment)?

In order to answer these questions, the Rebbe introduces a concept explained by the Alter Rebbe and Mittler Rebbe:

ג) **ויובן** זה בהקדים המבואר בתו"א בדרושי פורים²³, ובארוכה בדרוש אדמו"ר האמצעי²⁴, דביום (גילוי) ובלילה (העלם), בכל אחד מהם, יש שני הענינים דגילוי והעלם.

In the *ma'amarim* about Purim in *Torah Ohr*, and at great length in the *ma'amar* of the Mittler Rebbe, it explains that in the levels of both "day" (G-dly revelation) and "night" (concealment of G-dliness) there are sub-categories of both "revelation" and "concealment".

וזהו שלפעמים כתיב יום הזה, דזה מורה על גילוי²⁵, ולפעמים כתיב יום ההוא, דהוא מורה על העלם (כנ"ל), וכן בלילה לפעמים כתיב לילה הזה ולפעמים כתיב לילה ההוא.

This is why a *pasuk* sometimes says "**this** day" (*yom hazeh*), as the word "this" (*zeh*) refers to revelation (as you can only refer to something as "this" if the thing being referred to is obvious [revealed] to the listener), and sometimes says "that day" (*yom hahu*), as the word "that" refers to concealment, as explained above.

Similarly, both terms are also used regarding night, sometimes saying "**this** night" and sometimes saying "**that** night".

The Rebbe explains these four levels (this day, that day, this night, that night) in greater detail based on the *ma'amarim* mentioned above:

ונקודת הביאור בזה (כמובן מהדרושים), דהחילוק בין יום ולילה הוא בהם עצמם, דיום הוא אור ולילה הוא חושך כמ"ש²⁶ ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה, ועוד חילוק באופן היום והלילה, אם הם באופן של גילוי (זה) או באופן של העלם (הוא).

The difference between "day" and "night" is a fundamental difference in what they **are**. Day **is** light and night **is** darkness, as the *pasuk* says, "And *Elokim* called [to] the light 'day' and [to] the dark He called 'night'."

Additionally, day and night (light and darkness) can be in different states. Both of them can either be in a state of **revelation** (represented by the term "this") or in a state of concealment (represented by the term "that").

דלשון זה בנוגע ליום ולילה מורה על היום והלילה כמו שנמשכו למטה בגילוי, ולשון הוא מורה על היום והלילה כמו שהם בעצם (לפני שנמשכו בגילוי), ולמעלה יותר - כמו שהם בשרשם.

When the term "this" (*zeh*) is used regarding either day or night, it refers to how they are drawn down into this world in a revealed way. In contrast, when the term "that" (*hu*) is used, it refers to the essence of day and night (before they are drawn down in a revealed way), or, on an even higher level, how they exist within their **source**.

We can see how these terms are used accordingly depending on the context:

וזהו שבהגאולה דיציאת מצרים כתיב²⁷ בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים, וכן בתומ"צ (כמו שהם עכשיו²⁸) כתיב²⁹ היום הזה ה' אלקיך מצוך גו', ובגאולה העתידה כתיב³⁰ ואמר ביום ההוא גו',

When referring to the *geula* from Mitzrayim, the *pasuk* says, "In the middle of **this day** (*hayom hazeh*) all the legions of Hashem went out

of the land of Mitzrayim." Similarly, when referring to Torah and mitzvos (as they are performed before the coming of Moshiach), the *pasuk* says, "**This day** Hashem your G-d has commanded you."

When referring to the future redemption, however, the *pasuk* says, "And [His people] will say on **that day** (*yom hahu*)."

The reason for these differences is as follows:

כי הגילוי שהי' בהגאולה דיצי"מ הוא הגילוי דהאור כמו שנמשך למטה, יום הזה, ובגאולה העתידה יהי' גילוי עצם האור כמו שהוא למעלה מהמשכה וגילוי, יום ההוא.

The level of G-dliness that was revealed in the *geula* from Mitzrayim ("this day", *yom hazeh*) was the G-dly light as it is **drawn down** (in a limited way) into this world.

The revelation of G-dliness that will be revealed in the future redemption ("that day", *yom hahu*) is the **essence** of the G-dly light. This is **higher** than the G-dly light which is "drawn down and revealed within" (meaning, "tailored to the limits of") this world.

We see from here that "that day" (*yom hahu*) is **higher than** "this day" (*yom hazeh*).

The Rebbe continues to discuss the two levels of "night":

ד) **ועד"ז**? הוא בנוגע ללילה, בחינת החושך שלמעלה מאור (למעלה גם מעצם האור), דהחושך עצמו לפני שנמשך בגילוי (ומכש"כ כמו שהוא בשרשו) נקרא לילה ההוא, וכאשר נמשך למטה נקרא לילה הזה.

In general, "night" represents a level of G-dliness which is **higher** than "day" – even higher than the **essence** of the light ("that day", *yom hahu*), [as will be explained later in the *ma'amar*].

The darkness itself, before it is drawn down in a revealed way (and certainly as it exists within its source), is called "**that** night" (*layla hahu*). In contrast, the darkness as it is drawn down and revealed is called "**this** night" (*layla hazeh*).

אלא שבנוגע ללילה, לילה ההוא הוא למטה מלילה הזה. דכיון שהחושך דלילה שלמעלה מאור הוא השרש והסיבה שע"ז נעשה חושך כפשוטו, לכן ההעלם וההסתר (חושך כפשוטו) שנעשה ע"י המשכת עצם החושך (שלמעלה), לילה ההוא, הוא חושך גדול יותר מהחושך שנעשה ע"י המשכת החושך כמו שבא בהמשכה, לילה הזה.

Above, regarding "day" we explained that "**that** day" (*yom hahu*) is **higher** than "**this** day" (*yom hazeh*). In contrast, however, regarding "night" [as it is expressed within creation], "**that** night" (*layla hahu*) is **lower** than "**this** night" (*layla hazeh*).

Since the spiritual level of "darkness" which is higher than "light" is the **cause** of the darkness (*galus*) in this world, therefore the **greater** level of spiritual "darkness" referred to by "that night" (which represents the **essence** of "darkness") produces a more intense concealment within creation than the lower level of "this night" (which represents the spiritual **expression** of "darkness", and not the essence).

The Rebbe explains why "that night" describes a more intense concealment of G-dliness:

דלילה הזה הוא שהלילה הוא באופן דזה, שנרגש בגילוי [ועד לגילוי שאפשר להראות באצבע ולומר זה²¹] שהוא לילה, ולילה ההוא הוא שהלילה הוא באופן דהסתר (הוא), שאין נרגש שהוא לילה.

"This night" (*layla hazeh*) means that the "night" is **revealed** (*zeh*). Practically, this means that someone who experiences it can clearly see (to the extent that he can "point with his finger and say 'this'") that it is night (a concealment of G-dliness).

In contrast, "**that** night" (*layla hahu*) means that "night" is expressed in a concealed way. Practically, this means that someone who experiences it **doesn't realize** that it is night.

Parenthetically, the Rebbe mentions that the way that we are explaining these two levels of "night" in our *ma'amar* differs from the way that it was explained in the *ma'amarim* mentioned previously:

וּלְהַעִיר, דְּבַהֲדְרוּשִׁים הַנ"ל מְבוֹאֵר הָעֵינִין דְּלִילָה הַזֶּה וְלִילָה הַהוּא בְּאוֹפֵן אַחֵר. דְּעֵינִין יוֹם הוּא שִׁישְׁנָה רֵאִי' בְּאַלְקוֹת אוֹ עַכ"פּ הַשְּׂגָה בְּאַלְקוֹת³³, מִשָּׂא"כ כְּשִׁישְׁנָה רַק אֲמוּנָה נִק' בְּשֵׁם לִילָה.

In the other *ma'amarim*, it explains that "day" refers to a situation in which one can "see" G-dliness, or at least "grasp" G-dliness (intellectually). "Night", on the other hand, refers to a situation where one only has faith in Hashem (but cannot "grasp" or "see" G-dliness).

וְעֵינִין לִילָה הַזֶּה הוּא שֶׁהָאֲמוּנָה הִיא בְּתוֹקֶף גָּדוֹל וּבְתַכְלִית הַהִתְאַמְתוּת, בְּדוּגְמַת הַהִתְאַמְתוּת דְּרֵאִי'. וְזֶהוּ שְׂכַתּוּב³³ לִיל שִׁמּוּרִים גו' הוּא הַלִּילָה הַזֶּה, דְּהַגִּילוּי שֶׁהִי' אִז (זֶה) לֹא הִי' בְּאוֹפֵן שֶׁנִּתְבַּטַּל חוּשׁ הַלִּילָה, שֶׁהִי' עֵדִיין הִיוּ בְּגִלּוֹת³⁴, אֲלֹא שֶׁהָאֲמוּנָה שְׁלֵהֶם אִז הִיתָה בּוֹדָאוֹת גְּמוּרָה, כְּהוֹדָאֵי דְרֵאִי'.

"**This** night" (*layla hazeh*) refers to a situation where someone's faith is extremely strong and certain, similar to the level of certainty that someone has when they are able to see something (as "this" [*zeh*] refers to something which is seen and "pointed to with one's finger").

This is why, regarding Pesach, the *pasuk* says, "A night of guarding... is **this** night": The revelation of G-dliness which occurred then didn't eliminate the "darkness of night", as they were still in *galus* Mitzrayim, but their faith was so strong that they believed in Hashem with such absolute certainty that it was as if they had "seen" Him.

The Rebbe adds an additional parenthetical statement – still within the context of the larger parentheses that explains how these concepts were explained differently in the other *ma'amarim* – regarding **how** the Jews reached this level of faith:

[ומבואר שם, דזה שהגיעו לבחינת לילה הזה הוא ע"י עבודתם במצרים בחומר ובלבנים. ועד"ז הוא עכשיו, שבכדי שיהי' לילה הזה, שגם בזמן הגלות יהי' בחינת זה, הוא ע"י העמל והיגיעה בעסק התורה, בחומר דא קל וחומר ובלבנים דא ליבון הלכתא³⁵,

When the Jews were in Mitzrayim, they reached this level of absolute certainty in their faith through undergoing the hard labor of working with mortar and bricks.

Similarly, in the present day we are able to reach the level of “this night” (*layla hazeh*) – that even in *galus* (“night”) we are able to have absolute certainty in our faith (“this”, *zeh*) – through intensely toiling in the learning of Torah. This is because the Zohar compares toiling in Torah to “mortar and bricks”, stating that “*chomer* (mortar) refers to a *kal v'chomer* (one of the principles used in the analysis of Torah), and *levaynim* (bricks) refers to *libun hilchasa* (the clarification of a *halacha*, as the word “*libun*” [whitening] can mean “to make as clear as [the color] white”).

ועד"ז ע"י העמל והיגיעה בטרדות הפרנסה בזיעת אפיך תאכל לחם³⁶, וכמו לילה הזה דיציאת מצרים שהגיעו לזה ע"י עבודתם בחומר ובלבנים, חומר ובלבנים כפשוטם.

Similarly, we also reach this level of absolute certainty in our faith in Hashem through the intense involvement required to make a living – “you shall eat bread [i.e. earn a living] by the sweat of your brow”. This is similar to how the Jews reached this clarity of faith in Mitzrayim through the struggle of working with physical “mortar and bricks”.

וזהו שאמרו³⁷ כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ³⁸ וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול דרך ארץ, כי גם ע"י עול דרך ארץ מגיעים לבחינת לילה הזה].

This concept gives us insight into the deeper meaning of the teaching in Pirkei Avos which states, "Anyone who accepts upon himself the yoke of Torah has the yoke of earning a living taken away, and anyone who throws off the yoke of learning Torah has the yoke of earning a living placed upon him."

Based on what we learned above that both types of "mortar and bricks" (both toiling in Torah and working hard to make a living) are able to bring out a Jew's absolute certainty in his faith in Hashem, we see that if a Jew is not bringing out his faith by **accepting** upon himself the "yoke of toiling in Torah" Hashem will bring out this level of faith in him by placing upon him the "yoke of making a living."

Having completed this additional parenthetical insight, the Rebbe returns to the overall parenthetical statement regarding how the two levels of "night" were explained in the previous *ma'amarim*:

וע"פ פירוש זה (שבהדרושים) בלילה הזה, צריך לומר, דלילה ההוא הוא שחסר גם בוודאות האמונה.

Since "**this** night" (*layla hazeh*) refers to "absolute certainty in one's faith in Hashem", we must say that "**that** night" (*layla hahu*) refers to someone whose faith is lacking in this certainty.

ויש לומר עוד פירוש בלילה הזה ולילה ההוא, שהלשון זה והוא קאי על הלילה. אם הלילה הוא בגילוי (זה) שנרגש שהוא לילה, או שהלילה הוא בהסתר (הוא) שאין נרגש שהוא לילה].

We could also explain these two levels of night (which is the explanation given in our *ma'amar*), that the terms "this" and "that" refer to night itself: "**this** night" (*layla hazeh*) means that night is **revealed**

("this", *zeh*), while "**that** night" (*layla hahu*) means that night is **concealed** ("that", *hu*).

The Rebbe continues to explain the spiritual source of the levels of "day" and "night", which gives the background to understand why "night" is higher than "day":

ה) **ויבן** זה ע"פ המבואר בכ"מ⁴⁰ בפירוש המאמר⁴¹ אוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, דלמטה מטה כו' הו"ע ההתפשטות והגילוי דאוא"ס, שהוא מתפשט ומתגלה עד למטה מטה, ולמעלה מעלה כו' הו"ע ההתעלמות והעלי' שבאוא"ס, שהוא מתעלה ומתעלם בהעלם אחר העלם ובעילוי אחר עילוי, למעלה מעלה.

Many places in Chassidus explain the meaning of the statement of the Tikkunei Zohar that "the *Ohr Ein Sof* [extends to] the highest levels without end and the lowest levels without limit."

- The term "the lowest levels etc." refers to the "spreading out" and **revelation** of the *Ohr Ein Sof*, which extends to and is revealed on even the lowest levels.
- The term "the highest levels etc." refers to the **concealment** and elevation of the *Ohr Ein Sof*, which is elevated and concealed to increasingly higher levels up to the highest level.

The Rebbe clarifies the meaning of "the lowest levels":

והנה גם הענין דלמטה מטה כו' כמו שהוא באוא"ס הוא בחי' העלם. שהרי כללות האור שלפני הצמצום הוא אור הכלול בעצמותו⁴¹, ואור הכלול במאור הוא למעלה מגילוי⁴².

When the Tikkunei Zohar states that the *Ohr Ein Sof* is revealed on the lowest levels, it is referring the potential for revelation **within** *Ohr Ein Sof*, which is still in a state of concealment. In general, the G-dly light which "precedes" the *tzimtzum* (the original concealment of the revelation of G-dliness which made a finite creation possible) is still

considered "light which is included within His essence." This is "light as it is included within the source of light", and is therefore higher than revelation (as, by definition, something is only "revealed" if it is **outside** the source of light).

וזה שהוא מתפשט ומתגלה עד למטה מטה, הרי הגילוי שנמשך ממנו לאחרי הצמצום (אור הקו, ואפילו אור הסובב) הוא רק הארה מהאור שלפני הצמצום.

When the *Ohr Ein Sof* is actually revealed on even lower levels, this revelation which is drawn down to levels which are "after" the *tzimtzum* (such as the light of the *kav*, and even the *ohr hasovev*) refers to a **ray** of the light which is higher than the *tzimtzum* (and not the light itself).

The Rebbe explains why (despite the fact that we are referring to a level **within** the *Ohr Ein Sof*) Chassidus states that it can nevertheless be considered "revelation":

אבל מ"מ, כיון דזה שאוא"ס הוא למטה מטה כו' הוא כח ההתפשטות והגילוי דאוא"ס, הרי גם כמו שהוא בשרשו, הו"ע הגילוי. וכמבואר בהמשך ההילולא⁴, שבעצמותו גופא הוא בבחינת גילוי.

Since this aspect of the *Ohr Ein Sof* is the **ability** for the *Ohr Ein Sof* to be revealed (even though it is not actually revealed outside its source), therefore, even within its **source** it still represents the concept of revelation.

This concept is referred to in the Frierdiker Rebbe's series of Basi LeGani *ma'amarim*, where he explains that this aspect of *Ohr Ein Sof* can be considered as the concept of revelation within His essence.

משא"כ זה שאוא"ס הוא למעלה מעלה כו' הוא שגם בעצמותו אינו בגדר גילוי.

In contrast, the aspect of *Ohr Ein Sof* which extends "to the highest levels" isn't in the category of revelation **even** within His essence. (On

the contrary: This is Hashem's ability to be **concealed**, which is the exact opposite of revelation.)

The Rebbe now connects this concept to the four levels of this day / that day and this night / that night:

ויש לומר, שהשרש דשני הענינים דיום, יום ההוא ויום הזה, הוא בהענין דלמטה מטה כו'. שהגילוי בפועל (לאחרי הצמצום) הוא השרש דיום הזה, וכח הגילוי דאוא"ס (לפני הצמצום) הוא השרש דיום ההוא.

The source of the two levels of "day", "this day" (*yom hazeh*) and "that day" (*yom hahu*), is the aspect of the *Ohr Ein Sof* which extends "to the lowest levels." The **actual** revelation of G-dliness (after the *tzimtzum*) is the source of "this day" (*yom hazeh*), and the **ability** of the *Ohr Ein Sof* to be revealed (before the *tzimtzum*) is the source of "that day" (*yom hahu*).

והשרש דלילה (שלמעלה גם מיום ההוא) הוא בהענין דלמעלה מעלה כו'.

The source of "night" (which, as explained above, is higher than both levels of "day") is in the aspect of *Ohr Ein Sof* which extends "to the highest levels".

[The Rebbe will explain the two levels of night in detail in the coming sections.]

In order to explain the two levels of "night", the Rebbe first explains two aspects of *tzimtzum*:

והנה ידוע דבצמצום שני ענינים. זה שהצמצום הוא בשביל הגילוי [ובזה גופא שני ענינים. זה שע"י הצמצום דוקא יהי' לע"ל הגילוי דאוא"ס גם בעולמות, וזה שע"י הצמצום יהי' הגילוי דפנימיות ועצמות אוא"ס שלמעלה גם מהאור שהאיר לפני הצמצום]⁴⁴,

The first aspect of *tzimtzum* is that the *tzimtzum* **enables** a revelation to occur. From this perspective, *tzimtzum* itself is not the "purpose"; rather, *tzimtzum* is only a step in the process of revelation.

Parenthetically, the Rebbe points out that there are two aspects of the fact that "*tzimtzum* enables revelation":

1. *Tzimtzum* enables a limited creation to come into existence, and – when Moshiach comes – the revelation of *Ohr Ein Sof* will also be present in a new "**place**" within this limited creation.
2. *Tzimtzum* enables the revelation of an even higher "**level**" of G-dliness (the innermost essence of the *Ohr Ein Sof*) than the G-dliness which was revealed before the *tzimtzum*.

וזה שבהצמצום עצמו מתגלה השלימות דאוא"ס שאינו מוגבל ח"ו בענין הגילוי ויש לו גם כח ההעלם.

The second aspect of *tzimtzum* is that the *tzimtzum* **itself** reveals the "completeness" of the *Ohr Ein Sof* by expressing the fact that the *Ohr Ein Sof* is not limited (G-d forbid) to revelation and **also** has the capability to conceal (*tzimtzum*).

ויש לומר, דזה שבצמצום ישנם שני ענינים, הוא, כי בכח ההעלם דאוא"ס, שרש הצמצום, שתי מדריגות.

These two aspects of *tzimtzum* result from two levels within the spiritual source of *tzimtzum* – the ability of the *Ohr Ein Sof* to conceal (the aspect of *Ohr Ein Sof* which extends "to the highest levels"):

כח ההעלם כמו ששייך לענין הגילוי [שגם דרגא זו בכח ההעלם דאוא"ס היא למעלה מכח הגילוי, אבל מ"מ היא שייכת לגילוי], דהצמצום שנמשך מדרגא זו הוא בשביל הגילוי.

The ability of the *Ohr Ein Sof* to conceal which is **related** to the concept of revelation is expressed as "*tzimtzum* for the sake of revelation". (This

level of *Ohr Ein Sof* is **higher** than the "*Ohr Ein Sof's* ability to reveal" but is still **related** to the concept of revelation.)

ועצם כח ההעלם (שלמעלה מגילוי), דהצמצום שנמשך מדרגא זו הוא (לא בשביל הגילוי, אלא) זה שבהצמצום עצמו מתגלה כח ההעלם.

The **essence** of the *Ohr Ein Sof's* ability to conceal (which is completely beyond the ability to reveal) expresses the "completeness" of the *Ohr Ein Sof* itself (that it is not limited to the "ability to reveal"). (Since the **essence** of something is what it **is** and not to how it relates to or "enables" any other level, therefore this level is **not** expressed as *tzimtzum* which **enables** revelation.)

This concept gives us insight into a seemingly strange relationship between the two levels of night as they exist above and as they are expressed below:

ועפ"ז יש להוסיף ביאור בזה ששני הענינים דלילה (לילה ההוא ולילה הזה) כמו שהם למטה הם באופן הפוך מכמו שהם בשרשם, דלמעלה לילה ההוא הוא למעלה מלילה הזה וכמו שהם נמשכים למטה ההסתר (לגריעותא) דלילה ההוא הוא הסתר גדול יותר מההסתר דלילה הזה,

On a spiritual level, the level of "that night" (*layla hahu*, the essence of darkness which is beyond revelation) is **higher** than "this night" (*layla hazeh*, the level of "darkness" which is drawn down from its source). However, when these levels are expressed in creation, they are expressed in the opposite order: The (negative) "darkness" (of exile) of "that night" (*layla hahu*, a *galus* which is so severe that the Jews don't even recognize that they are in *galus*) is **lower** than the "darkness" of "this night" (*layla hazeh*, a *galus* which the Jews recognize as a *galus*).

Why are these levels expressed in an opposite way below than they are in the higher worlds?

כי שני הענינים דלילה שלמעלה, יש לומר, שהם שתי דרגות הנ"ל בכח ההעלם דאוא"ס,

We can answer this question by connecting these two levels of night to the two levels of "the ability of the *Ohr Ein Sof* to conceal" mentioned in the previous section:

לילה הזה הוא כח ההעלם (לילה) ששייך לגילוי (הזה), וכיון שהצמצום שנמשך מדרגא זו הוא בשביל הגילוי, לכן, הלילה (ההעלם וההסתר שלמטה) הוא באופן דזה, שנרגש בגילוי שהוא לילה.

"This night" (*layla hazeh*) corresponds to the ability of the *Ohr Ein Sof* to conceal ("night") which has a connection to revelation ("this"). Since the *tzimtzum* drawn down from this level is the aspect of *tzimtzum* which **enables** revelation, the expression of this level within creation (the concealment of G-dliness) is in a way that it is **felt** ("this") that it is "night".

כי זה שההעלם מביא לגילוי הוא דוקא כשנרגש ההעלם [וע"ד הצמאון לאלקות שבזמן הגלות (לילה) שהוא יותר מבזמן הבית⁴⁵, שהוא הגילוי הבא ע"י ההעלם, שזהו דוקא ע"י **שנרגש** ההעלם וההסתר דהגלות].

This is because concealment only enables a revelation if the concealment is **felt** (and a person **recognizes** it as concealment, which then causes him to strive to experience the revelation that it enables).

Parenthetically, the Rebbe notes that this is similar to the concept explained in Chassidus that the yearning that a Jew has for G-dliness during the time of *galus* is greater than the yearning for G-dliness that can be experienced during the time of the Bais Hamikdash. This is because the yearning is a revelation which is **caused** by the concealment, which only happens when the concealment of *galus* is **felt**.

The Rebbe returns to explain why the second aspect of night comes from a higher source but is expressed as a more intense concealment within creation:

ולילה ההוא הוא עצם כח ההעלם שלמעלה משייכות לגילוי, דהצמצום שנמשך מדרגא זו הוא (לא בשביל הגילוי, אלא) שבו מתגלה כח ההעלם, ולכן הלילה שלמטה הנמשך מענין זה דהצמצום הוא באופן דהוא שאין נרגש שהוא העלם והסתר.

“That night” (*layla hahu*) refers to the essence of the ability of the *Ohr Ein Sof* to be concealed, and the *tzimtzum* that results from this level is (not the *tzimtzum* which **enables** revelation, but rather) the *tzimtzum* which expresses the “completeness” of the *Ohr Ein Sof* itself (that it is not limited to the “ability to reveal”).

Therefore, the “night” (*galus*) which is drawn down from this level is specifically the type of *galus* where a person does not **recognize** the concealment of G-dliness which is taking place.

The Rebbe explains how these two levels are expressed within a Jew’s service of Hashem:

והחילוק שבין שני ענינים אלה בעבודת האדם, הוא, שהעבודה בלילה (חושך הגלות, ועד”ז החושך דכללות עוה”ז) מצד הצמצום שבשביל הגילוי היא התשוקה והצמאון לצאת מחושך הלילה.

The aspect of a Jew’s service of Hashem which results from facing a “night” that comes from the level of “*tzimtzum* which is for the sake of revelation” (which means that he **feels** the “night”) is the thirst and yearning to **leave** the darkness of night. (In this context, “night” refers to the concealment of G-dliness during the time of *galus* as well as the general concealment of G-dliness which is present in the physical world.)

והעבודה בלילה מצד זה שבהצמצום מתגלה כח ההעלם היא ההתבוננות וכו' בהשרש דחושך הלילה עצמו, ששרשו הוא בהעלם העצמי.

The aspect of a Jew's service of Hashem which relates to the fact that the **tzimtzum itself** reveals the ability of the *Ohr Ein Sof* to be concealed (therefore revealing the **completeness** of the *Ohr Ein Sof*) is the Jew's deep contemplation of the spiritual source of the darkness of *galus*. Through this contemplation (and **not** by "feeling" *galus*, as this aspect of *galus* isn't "felt" as a *galus*) he is able to recognize that the true source of *galus* is from (the highest level of the *Ohr Ein Sof*, knows as) the "essential concealment" of the *Ohr Ein Sof*.

We are now able to answer question three.

Question Three:

How can the concept of "on that night", which refers to the intense **concealment** of G-dliness (in *galus*), cause the exact opposite effect of Hashem's "sleep to be **disturbed**" (indicating a **removal** of the concealment)?

זוהו בלילה ההוא נדדה שנת המלך זה מלכו של עולם, דלילה ההוא הוא שגרים להיות נדדה שנת המלך, כי השרש דלילה ההוא שלמטה הוא מבחינת לילה ההוא דלמעלה, שלמעלה מההעלם דיום ההוא ואפילו מההעלם דלילה הזה.

As explained in the previous section, the spiritual source of "on that night" (*balayla hahu*) is the "essential concealment" of the *Ohr Ein Sof*, which is beyond the level of "that day" (*bayom hahu*), and even higher than the level of "this night" (*balayla hazeh*, which refers to the ability of the *Ohr Ein Sof* to be concealed which is "related" to revelation).

וע"י שישראל עמדו אז במס"נ במשך כל השנה, שהמס"נ שלהם היתה מצד ההסתר⁴⁶ [וע"ד המבואר במק"א⁴⁷ שבזמן הגלות גילוי כח המס"נ

הוא יותר מבזמן הבית], נמשך (בגילוי) בחינת לילה ההוא דלמעלה בלילה ההוא דלמטה.

When the Jews maintained their commitment to Judaism with *mesiras nefesh* (self-sacrifice) for the entire year of Haman's decree, this commitment was **caused** by the concealment of G-dliness at that time (*balayla hahu*, "on that night"). Since the ultimate purpose of this concealment (causing the Jews' commitment to Judaism to the point of self-sacrifice) was achieved, this revealed the "source" (ultimate purpose) of "that night" (*balayla hahu*) within this world.

[Parenthetically, the Rebbe points out that the revelation of *mesiras nefesh* through the concealment of G-dliness parallels the concept explained in other places that the revelation of *mesiras nefesh* is greater in the time of *galus* than it was at the time when the Bais Hamikdash was standing. Since the Jewish people experience a concealment of G-dliness during *galus*, they are able to reveal their simple commitment to Hashem to an even greater degree, serving Hashem with *mesiras nefesh*.]

וזהו הקשר דשני הפירושים בבלילה ההוא נדדה שנת המלך, שלילה ההוא גורם ענין השינה (ומ"ש בלילה ההוא נדדה שנת המלך הוא להדגיש הנס, דהגם שהי' בלילה ההוא מ"מ נדדה שנת המלך) ושלילה ההוא גרם להיות נדדה שנת המלך, כי זה שלילה ההוא גורם ענין השינה הוא כמו שהוא מצד עצמו, אבל ע"י שנמשך בו שרשו, בחינת לילה ההוא דלמעלה, הרי אדרבה, הוא גורם להיות נדדה שנת המלך.

Answer to Question Three:

When we say that "that night" (*balayla hahu*) caused Hashem to "sleep" (and the fact that it was "that night" [*galus*] and nevertheless Hashem "woke up" emphasizes the miracle that occurred), we are referring to "that night" as it is **normally** expressed within creation (as a severe *galus*).

However, when we say that "that night" caused Hashem to "**wake up**", we are referring to "that night" after its **source** was drawn down within creation (when the ultimate purpose of the concealment was achieved).

The Rebbe explains an even deeper level:

(ח) **ויש** להוסיף, דנדדה שנת המלך הוא למעלה יותר גם מלילה ההוא שלמעלה [ולילה ההוא הוא רק גורם להמשכת נדדה שנת המלך].

In fact, the revelation of the source of "that night" caused the revelation of an even **greater** level, a level referred to as "the King's sleep was disturbed".

והענין הוא, דיום ולילה, כח ההעלם וכח הגילוי שבאוא"ס, הם שני ענינים, ולכן, גם לאחרי המשכת בחינת לילה ההוא דלמעלה בלילה ההוא דלמטה, הוא נשאר לילה [ועוד יותר, לילה ההוא], כי זה שנמשך בו הוא כח ההעלם ולא כח הגילוי.

The aspects of "day" and "night", which (as explained previously) refer to the ability of the *Ohr Ein Sof* to be revealed ("day") or concealed ("night"), are two **separate** aspects of the *Ohr Ein Sof*. Therefore, even after the spiritual source of "that night" is drawn down within creation, it remains "**night**" (even "**that** night"), as its spiritual source is from the aspect of concealment and not revelation.

This concept is also expressed within the *mesiras nefesh* of the Jews at the time of Purim:

ועד"ז הוא בנוגע לזה שעמדו במס"נ במשך כל השנה, דכיון שהמס"נ שלהם באה מצד ההסתר (כנ"ל סעיף ז), שע"י ההסתר מתעורר ההעלם דנשמה שלמעלה מגילוי⁴⁸, אין זה שייך (כ"כ) לכחות הגלויים, ובנוגע לכחות הגלויים היו (גם לאחרי המס"נ) במצב דלילה ההוא⁴⁹.

Since the Jews' *mesiras nefesh* was caused by the **concealment** of G-dliness in *galus* (which is **beyond** revelation), the aspect of the soul that was awakened by this challenge was the **hidden** level of the soul which is **beyond** the revealed level of the soul. Since the "hidden" and "revealed" aspects of the soul (which parallels the concepts of "night" and "day") are **different** and "unrelated" to one another, this awakening of the **hidden** level of their souls didn't (significantly) affect the **revealed** aspect of their souls.

Therefore, the revealed aspect of their souls – even after the *mesiras nefesh* – remained in a state of "that night" (*galus*).

[In the footnote, the Rebbe explains this concept by connecting it to a statement of the Alter Rebbe in Tanya. The Alter Rebbe explains that "even the lowliest Jew will have *mesiras nefesh* to sanctify Hashem's name [rather than committing idol worship]."

One could ask: If someone is risking his life to sanctify Hashem's name, can he still be referred to as "the lowliest Jew"? Surely at that moment he has been completely transformed into a new person!"

Based on the concepts explained here, we see that although the person is risking his life for Hashem, this behavior is related to the "hidden" level of his soul. Even though the person will surely be impacted for life in **general**, it doesn't mean that all his **specific** behaviors will be transformed.]

The Rebbe connects this concept of the "hidden" vs. "revealed" aspects of the soul to a concept explained in the Frierdiker Rebbe's *ma'amar*:

וע"ד המבואר בהמאמר²⁰ דזה שבעת השינה אין ניכר מעלת הכחות זה על זה הוא בדוגמת הכחות כמו שהם כלולים בעצם הנפש, ששם כל הכחות הם בהשוואה.

The Frierdiker Rebbe explains that a person's abilities when he is sleeping are similar to the soul's abilities as they exist within the soul's

essence. When a person sleeps, the unique advantage of one ability is not recognizable over his other abilities. (For example, the advantage of his intellect – the ability to be logical – isn't present when he is sleeping.) Similarly, within the essence of the soul, all the soul's abilities are totally equal (as they are not expressed individually).

ומזה מובן, שיש מעלה בשינה, שאז דוקא מתעלים הכחות למקורם, אלא שמעלה זו אינה שייכת לכחות הגלויים (גילויים), ואדרבה, בכחות הגלויים נעשה גרעון וחסרון.

We see from here that there is an **advantage** to sleep (just like there is an advantage to the "hidden level" of the soul and an advantage to the service of Hashem in *galus*), as sleep is the time when all the soul's abilities "ascend to their source". However, the shortcoming of this advantage is that it doesn't affect the soul's abilities in a **revealed way**. On the contrary: the soul's revealed abilities are **less** active and effective.

Having explained the shortcoming of the revelation of the spiritual source of "that night" (*balayla hahu*), the Rebbe now returns to explain the even higher level that it awakens:

וזה שבלילה ההוא נדדה שנת המלך, דנדדה שנת המלך הו"ע הגילויים הנמשכים מזה שאוא"ס הוא למטה מטה עד אין תכלית (קו הגילוי), הוא החיבור דהעלם וגילוי.

When the *pasuk* says that "on **that night** the sleep of the king was **disturbed**", the "disturbance of the king's sleep" implies **revelation**, which comes from the aspect of revelation within the *Ohr Ein Sof* which is "(revealed) below without limit". This combination of "that night" (concealment) and "sleep was disturbed" (revelation) refers to the unification of both concealment **and** revelation.

וכמבואר בדרוש הנ"ל לאדמו"ר האמצעי דזה שבלילה ההוא נדדה שנת המלך הוא כמשל הצבי שעינו אחת פתוחה ועינו אחת קמוצה³², גילוי והעלם ביחד.

This concept is referred to in the *ma'amar* (mentioned previously) from the Mittler Rebbe with an analogy of a deer who has "one eye open (revelation) and one eye closed (concealment)", indicating the presence of both aspects **together**.

ומבאר שם, דזה שהי' אז החיבור דשני ההפכים דהעלם וגילוי הוא לפי שאז הי' גילוי העצמות, שלגבי העצמות, ההעלם והגילוי אינם הפכים. וכמבואר במק"א³³ דזה שהעצמות ביכלתו להאיר וביכלתו שלא להאיר, שניהם הם ענין אחד.

The Mittler Rebbe explains that this unification of the two opposites of concealment and revelation is made possible by the revelation of Hashem's **essence**, as from the perspective of Hashem's essence they aren't opposites (they are equal expressions of **Him**). As explained in other places in Chassidus, the abilities of Hashem's essence to "shine" or "not to shine" are truly **one** ability and not two separate abilities.

We are now able to answer question two:

Question Two:

If the Jews maintained a state of *mesiras nefesh* throughout the entire year, what is the **greatness** of the miracle that the "King's sleep was disturbed"?

Answer to Question Two:

The Jews' *mesiras nefesh* came from the **hidden** level of their souls, and therefore should only have drawn down the "essential **concealment**" of the *Ohr Ein Sof* (*balayla hahu*, "that night"). The phrase "on that night Hashem's sleep was disturbed" indicates a revelation of Hashem's **essence** (which unifies both concealment **and** revelation), which was

an **additional** revelation which should **not** have resulted from the Jews' *mesiras nefesh* (which did **not** unite the hidden and revealed parts of the soul). This additional revelation of Hashem's **essence** was the **greatness** of the miracle of Purim.

The Rebbe explains **how** the Jews were able to bring about a revelation of Hashem's essence:

ויש לומר דמ"ש בהמאמר דזה שנדדה שנת המלך נעשה על ידי המס"נ דישראל במשך כל השנה, הכוונה היא גם להמשכת העצמות שהיתה אז, כי מס"נ באה מעצם הנשמה, ולכן, ע"י המס"נ המשיכו העצמות.

When the Frierdiker Rebbe states that "the King's sleep was disturbed **through** the *mesiras nefesh* of the Jews throughout the entire year", he is implying that the drawing down of Hashem's essence at that time was **caused** by the Jews' *mesiras nefesh*. Because *mesiras nefesh comes from* the essence of the soul, therefore it is able to draw down Hashem's essence.

ט) ויש לקשר זה עם המבואר בהמאמר⁵⁶ דע"י שנדדה שנת המלך נעשה חיבור המקיף עם הפנימי, שגם האור שלמעלה מהשתלשלות (מקיף) נמשך בפנימיות,

This is also connected to the concept (explained elsewhere in Chassidus) that through the "disturbance of the King's sleep" it accomplished a connection of *makif* (the G-dliness which is beyond creation) and *pnimi* (the G-dliness which is expressed within the limits of creation), enabling the G-dly light which is **beyond** creation to be expressed **within** creation.

כי השרש דמקיף ופנימי הוא גילוי והעלם [דמקיף הוא מצד הגילוי, והפנימי שנמשך ע"י צמצום הוא מצד ההעלם], וע"י המשכת העצמות שהיתה אז, שעי"ז נתחבר ההעלם והגילוי, נעשה גם החיבור דמקיף ופנימי.

Even though the source of *makif* is "revelation" (as the *makif* light is revealed without regard to the limits of the recipient) and *pnimi* is "concealment" (as the *pnimi* light is "concealed" until it is tailored to the limits of the recipient), the revelation of Hashem's essence was able to **unite** both "concealment" and "revelation", which enabled the unification of *makif* and *pnimi*.

This unification of *makif* and *pnimi* enabled the salvation of the Jewish people from Haman:

ועי"ז נמשך ישועה כללית לכלל ישראל⁵⁴, דבבחינת המקיף, יש שייכות יותר להקליפות לקבל משם, דזהו שעשה המן את העץ גבוה חמישים אמה⁵⁵ שהגבי' עצמו לקבל משער הנו"ן שלמעלה מהשתלשלות (מקיף), וע"י שנמשך המקיף בפנימיות, נעשה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר⁵⁶, כן תהי' לנו⁵⁷.

Since the level of *makif* isn't "tailored" to any specific recipient, this enables the *kelipos* to also receive energy from the *makif*. This is why Haman made a gallows which was "fifty *amos* tall", as the "fiftieth gate (of *bina*)" is beyond the limits of creation, and therefore connected to the level of *makif*. Normally, Haman would have been able to take energy from such a level, which posed a serious threat to the Jews.

However, when the *makif* was united with the *pnimi*, it was expressed **within** creation, and therefore limited the recipients of this energy to those who truly deserve it (and prevented Haman from receiving it).

This resulted in "the Jews had light and joy, gladness and honor", and (as we say in *Havdalah*), "so may it be for us!"

Footnotes from the Original Hebrew

- * יצא לאור בקונטרס פורים - תש"נ, "לקראת ימי הפורים . . . יא אדר, שנת ה'תש"נ".
- (1) אסתר ו, א.
  - (2) דשנת ה'ש"ת (נדפס בסה"מ ה'ש"ת ע' 5 ואילך). והוא המאמר הראשון שאמרו בבוא לארה"ב בפעם השני'.
  - (3) הובא בד"מ או"ח סתר"צ ובמג"א שם סקי"ז.
  - (4) שמעוני עה"פ (ו, א - רמז תתנו קרוב לסופו. ושם בתחילתו: נדדה שנת מלכו של עולם). וראה גם תרגום עה"פ.
  - (5) שה"ש ה, ב.
  - (6) ח"ג צה, א (הובא בהמאמר דשנת ה'ש"ת ס"ד - סה"מ שם ע' 8).
  - (7) להעיר, דב"אני ישנה" שני פירושים. דלפי פשוטו קאי זה על ישראל [וכמובא גם במאמר הנ"ל שם שזהו מאמר כנס"י להקב"ה], ו"שאני ישנה" קאי על שכנתא בגלותא (תקו"ז תס"ט - קה, א).
  - (8) זח"ג סז, ריש ע"ב. וראה גם בהנסמן בד"ה זה ה'תשד"מ הע' 16 (לקמן ריש ע' פא). ובהמאמר דאדמו"ר האמצעי שבהערה 24 "ידוע שהגלות נק' לילה".
  - (9) חולין קלט, ב.
  - (10) וילך לא, יח.
  - (11) הובאה בתולדות יעקב יוסף ר"פ בראשית. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת תשנ"ט) בהוספות סי' מב.
  - (12) לשון הכתוב - ישע"ה ה, כ.
  - (13) ראה מגילה (יט, א) דמבלילה ההוא הוא התחלת תוקפו של נס. וברד"ה חייב אינש תרפ"א (ה'תש"ח - סה"מ תרפ"א ס"ע קעט ואילך. ה'תש"ח ע' 107) מקשר זה עם מ"ש במנהגי מהרי"ל שזהו עיקר הנס.
  - (14) סה"מ ה'תש"ב ע' 7.
  - (15) דשנת ה'ש"ת סעיף ה' (סה"מ שם ע' 9).
  - (16) ראה ד"ה זה ה'תשד"מ ס"ו (לקמן ע' פה). וש"נ.
  - (17) תהלים קכא, ד.
  - (18) יל"ש שבהערה 4.
  - (19) בנוגע לכללות הנס, יש לומר, דמזה שגם לאחרי הנס דפורים היו בגלות [אכתי עבדי אחשורוש אנן] (מגילה יד, א), מוכח, שגם לאחרי שעמדו במס"ג היו עדיין במצב של שינה. אבל כיון שהשינה שהיתה אצלם כשעמדו במס"ג היתה שינה סתם ולא שינה בתכלית, הנס דנדדה שנת המלך אינו פלא כ"כ, ולמה נק' תוקפו של נס*.
  - (20) ראה פרש"י עה"פ (ממגילה טו, ב) "שם את לבו על שזימנה אסתר את המן גוי".

- (21) ראה תניא רפ"ג.
- (22) נוסף לזה שזהו לכאורה היפך המבואר בהמאמר דלילה הוא גורם (ע"פ סדר ההשתלשלות) שינה כביכול למעלה.
- (23) ד"ה ותוסף אסתר (צד, ד).
- (24) ד"ה והנה להבין ענין מ"ש ותוסף אסתר, פורים תקפ"ו (מאמרי אדהאמ"צ - נ"ך ס"ע תטו ואילך).
- (25) כמרז"ל "מראה באצבעו ואומר זה" - שמו"ר ספכ"ג. תענית בסופה ובפרש"י שם. וראה גם פרש"י עה"פ בשלח טו, ב.
- (26) בראשית א, ה.
- (* גם א"מ הדיק דבלילה ההוא.
- (27) בא יב, מא.
- (28) שהתורה דעכשיו היא הבל לגבי תורתו של משיח (קה"ר פי"א, ח. ועיין ג"כ שם פ"ב, א). ועד"ז במצוות, שהשלימות דקיום המצוות "כמצות רצונך" יהי לע"ל (המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך. ובכ"מ).
- (29) תבוא כו, טז.
- (30) ישעי' כה, ט.
- (31) נסמן לעיל הערה 25.
- (32) דזהו שזמן הבית נק' בשם יום וזמן הגלות בשם לילה, כי בזמן הבית היו בעלי השגה גדולה, ובעלייתם לרגל היתה אצלם גם הראי' באלקות, ובזמן הגלות לא ישנה הראי' באלקות, וגם ההשגה היא בדוגמת כח המדמה שבשינה (תו"א וישב כט, ג), כמבואר בארוכה לקמן ס"ע קפט ואילך. וש"נ.
- (33) בא יב, מב. - הובא בתו"א ובמאמר אדמו"ר האמצעי שם.
- (34) ובפרט שלשון "לילה הזה" כתיב גם גבי אכילת הק"פ (בא שם, ח) שהי' קודם חצות, כשהיו עדיין בגלות ממש.
- (35) זהר ח"א כז, א. ח"ג קנג, א. תו"א ר"פ שמות. ובכ"מ.
- (36) בראשית ג, יט.
- (37) אבות פ"ג מ"ה.
- (38) באבות שם "עול מלכות ועול דרך ארץ". ובדרושים הנ"ל הובא רק "עול דרך ארץ".
- (39) המשך באתי לגני ה'שית"פ פי"ג ואילך (סה"מ ה'שית"ע ע' 133 ואילך). וראה עד"ז המשך תרס"ו ס"ע קפח ואילך.
- (40) ראה תקו"ז סוף תיקון נז (וראה שם תיקון יט - מ, ב). ז"ח יתרו לד, סע"ג.
- (41) המשך תרס"ו ע' קפ. ובכ"מ.
- (42) דכל הכלול בהעצם הוא כמו העצם. וכיון שהעצם אינו בגדר גילוי, גם האור הכלול בו הוא למעלה מגילוי (סה"מ תרע"ח ע' ק. קונטרסים ח"ב רח, א).

(43) פט"ז (סה"מ שם ע' 151).

(44) המשך תרס"ו ע' ד.

(45) מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קה (וש"ג). סה"מ עטר"ת ע' שיב. קונטרסים ח"א לו, א ואילך. שם נג, א ואילך. סה"מ ה'ש"ת ע' 11. ועוד.

(46) ראה סה"מ תרפ"ז ע' קיב.

(47) ראה בארוכה ד"ה אין הקב"ה בא בטרונאי תרמ"ח (סה"מ תרמ"ח ע' קפז ואילך), תרפ"ה ס"ב ואילך (סה"מ תרפ"ה ע' רנח ואילך). ד"ה משכני תרפ"ד (וד"ה אני ישנה ה'תש"ט) סי"ב ואילך (סה"מ תרפ"ד ע' רצב ואילך. ה'תש"ט ע' 119 ואילך). ד"ה אין הקב"ה בא בטרונאי בסה"מ אידיש בתחלתו. ועוד.

(48) ראה בהנסמן בהערה הקודמת.

(49) שהרי גם קל שבקלים מוסר נפשו על קדה"ש (תניא פי"ח. ובכ"מ). וראה לקו"ש ח"ג ע' 818 בהערות, שגם בשעת המס"נ אפשר שלא יזהר באיזו מצוה, ועדיין קל שבקלים הוא.

ואין סתירה לזה ממ"ש בקונטרס העבודה (ע' 32) שכשבא לידי מס"נ בפו"מ ומאיזה סיבה מהש"ית ניצל מזה כו' נעשה אדם אחר ממש - כי המדובר שם הוא בכללות, משא"כ בנוגע לזהירות במצוה פרטית. ועאכו"כ שאין זה פועל בו ההרגש שהגלות הוא לילה וחושך, ונשאר בהמצב ד"לילה ההוא". וראה תו"א שבהערה 51. ועצ"ע.

(50) דשנת ה'ש"ת סעיף ג (סה"מ שם ע' 6 ואילך).

(51) שהש"ר ספ"ח. וראה זח"ב יד, א. ובתו"א מג"א קטז, ד - הובא זה לענין הנס שהי' בפורים. ולהעיר מזה שמביא בתו"א שם המשך מאמר המדרש שם "בשעה שאין ישראל עושין רצונו של הקב"ה הוא מביט עליהם בעינו אחת עכ"פ" - שגם ענין זה דאין עושין רצונו מובא שם לענין הנס דפורים, אף שעמדו במס"נ.

(52) המשך תרס"ו ע' קפח. סה"מ קונטרסים ח"ב שמו, א. ובכ"מ.

(53) סעיף ה' (סה"מ ה'ש"ת ע' 10).

(54) לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר בסיום וחותר המאמר.

(55) אסתר ה, יד.

(56) שם ה, טז.

(57) נוסח הבדלה. ושייך במיוחד לשנה זו (תש"ג) שהקביעות דפורים היא במוצש"ק.

Also Available Online

Al Kein Karu L'Yamim Ha'eleh Purim 5713

V'Avraham Zaken 5738

Tanu Rabbanan Mitzvas Ner Chanukah 5738

V'Kibel HaYehudim 5711

Ki'Mei Teitzcha Me'Eretz Mitzrayim 5742

LeHavin Inyan Rashbi 5745

B'haaloscha es HaNeros 5729

BaYom Ashtei Assar 5731

Tzion B'Mishpat Tipodeh 5741

Ani L'Dodi 5732

V'Chag Ha'Asif 5743

V'Yihiyu Chayei Sara – 5741

ד"ה בלילה ההוא

Podoh B'Shalom – 5741

V'Eileh HaMishpatim 5738

V'Kibel HaYehudim 5738

HaChodesh HaZeh LoChem 5735

Kedoshim Tihyu 5721

V'Haya BaYom HaHu 5728

BaSukkos Teishvu 5740

Mayim Rabim 5738

Margela B'Pumeh D'Rava 5740

Basi LeGani 5717

BaChodesh HaShlishi 5734

Sign up online to receive weekly translations as they are released.

www.simplychassidus.com

ב"ה

לזכות

הרה"ת אהרן בן חנה

לרפואה שלמה וקרובה ויחזור לאיתנו לגמרי

In the merit of

Aharon Ben Chana

For a full and speedy recovery

